

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри журналістики, реклами
та зв'язків з громадськістю
Копистинська І. М.
«31» серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Обов'язкова дисципліна

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«Реклама та зв'язки з громадськістю»

Першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 061 Журналістика
галузі знань 06 Журналістика

Розробник: Плахта В. А., викладач, відповідальний секретар Івано-Франківської обласної організації НСЖУ, заслужений журналіст України.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол № 1 від «31» серпня 2018 року

1. ВСТУП

Мета дисципліни. Формування професійної моральної культури журналіста, який зобов'язаний дотримуватися вимог журналістської етики, свідомо формувати моральну культуру соціуму через ЗМІ й робити правильний моральний вибір у професійній діяльності.

Завдання. Ознайомити студентів з основними міжнародними, національними, корпоративними нормативно-кодифікаційними документами, що визначають основні професійно-моральні вимоги до журналістської праці; окреслити сучасні професійно-етичні та моральні проблеми українських мас-медіа; забезпечити осмислене розуміння студентами основ журналістської етики та складових професійної моралі журналіста – професійного обов'язку, професійної відповідальності, професійної совісті, професійної честі, професійного авторитету.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Здатність до провадження безпечної діяльності
- Здатність організовувати й проводити професійну діяльність у сфері соціальних комунікацій.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань та правових норм

Також, серед компетентностей, які забезпечує вивчення дисципліни: аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики; критично осягати власну творчість з позицій духовно-моральної культури; робити правильний моральний вибір у проблемній ситуації; дотримуватися вимог журналістської етики та моралі, свідомо формувати моральну культуру соціуму через ЗМІ й робити правильний моральний вибір у професійній діяльності, виявляти порушення етичних вимог у ЗМІ; враховувати науково обґрунтовані підходи дотримання етичних вимог у журналістській практиці, власних і чужих матеріалах, забезпечувати суспільство якісною щодо змісту, форми та впливу мас-медійною продукцією; творчо використовувати набуті знання в процесі створення якісних журналістських матеріалів; знаходити підходи для творчої колективної роботи у ході виробництва медіа продукту.

Очікувані результати навчання

Програмові результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою:

- Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення і методи не соціальнокомунікаційних наук
- дотримуватися принципів і правил безпечної діяльності;
- використовувати стандарти професійної діяльності.
- Дотримуватись професійної етики журналістів та фахівців з реклами та PR – фахових моральних принципів та норм поведінки
- Використовувати норми чинного законодавства України та міжнародного права для захисту прав людини
- Дотримуватись правових норм діяльності, що законодавчо регулюють функціонування ЗМІ та роботу журналіста, діяльність у галузі реклами і зв'язків з громадськістю

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: смисл свободи та соціальної відповідальності журналістики в цілому та журналіста зокрема; зміст духовно-моральних орієнтирів та регуляторів журналістської діяльності; основні українські та міжнародні кодифікаційні документи у галузі мас-медійної етики; загальноприйняті у суспільстві моральні та правові норми; параметри поваги до кожної особистості й толерантності до кожної культури та нації;

вміти: осмислювати проблемні питання професійної етики, аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики, критично осягати власну творчість з позицій духовно-моральної культури, дотримуватися професійних етичних вимог (принципів, норм), прав та обов'язків журналіста, журналістського етикету, врегульовувати моральні проблеми в професійній діяльності на всіх етапах, своїми матеріалами підвищувати моральну культуру аудиторії ЗМІ; вміти виявляти порушення етичних вимог у ЗМІ; враховувати науково обґрунтовані підходи дотримання етичних вимог у журналістській практиці, власних і чужих матеріалах; вміти робити правильний

моральний вибір у проблемній ситуації; дотримуватися журналістського етикету офіційного й неформального спілкування в професійній діяльності.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	освітньо-професійна програма «Реклама та зв'язки з громадськістю» за спеціальністю 061 Журналістика галузі знань 06 Журналістика	Обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання - огляд фахової періодики та складання тез		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Перший рівень вищої освіти (бакалавр)	Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні <i>не передбачено</i>	
		Самостійна робота	
		30 год.	50 год.
Вид контролю: Екзамен (30 год.)			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1

для заочної – 1:5

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно. Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях.

Методи контролю: усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування, оцінювання екзамену.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Професійні принципи, норми журналістської етики: теорія і практика.

Тема 1. Журналістська етика як специфічна галузь професійної етики.

1. Мета та завдання вивчення журналістської етики.
2. Журналістська етика в системі наук.
3. Виникнення журналістської етики.
4. Складові індивідуальної моральної культури журналіста. (Предмет, об'єкт і структура професійної етики журналіста).

Тема 2. Джерела журналістської етики.

1. Перші документи з журналістської етики.
2. Українські документи з етики журналіста.
3. Свобода думки, слова та друку як невід'ємне природне право людини.
4. Джерела права ЗМІ.

Тема 3. Журналістська мораль та етика.

1. Актуальність та значення журналістської моралі та етики.
2. Поняття моралі.
3. Мета, функції професійної моралі журналіста.
4. Гострі моральні проблеми в ЗМІ (дифамація, компромат, жорстокість, насильство, скандал, «джинса», чорний піар, ксенофобія, втручання в приватне життя, дезінформація, плагіат).
5. Складові індивідуальної моральної культури журналіста.
6. Складові моральної культури газет, журналів, теле-, радіопередач.

Змістовий модуль 2.**Професійний журналістський етикет.
Регулювання порушень етичних вимог у ЗМІ.****Тема 4. Етичні цінності й етичні норми журналіста.**

1. Поняття етичні цінності.
2. Види етичних цінностей.
3. Моральний вибір журналіста.
4. Службові обов'язки та заборони журналіста.
5. Девіантність норм журналістської етики.

Тема 5. Інформаційні права журналіста.

1. Доступ до інформації: фактичні можливості громадян та ЗМІ. Загальні вимоги при роботі з інформацією.
2. Основні елементи свободи ЗМІ. Зловживання свободою ЗМІ.
3. Інформація з обмеженим доступом.
4. Акредитація та інформаційний запит як форми доступу журналіста до інформації.
5. Стосунки журналіста зі своїм джерелом інформації.
6. Звільнення журналіста та ЗМІ від відповідальності за розповсюдження недостовірної інформації.

Тема 6. Висвітлення приватного життя. Етика полеміки й критики в ЗМІ. Етичні принципи реклами в ЗМІ.

1. Публічне та приватне право.
2. Поняття приватного життя.
3. Право особи на приватне життя.
4. Інформація про особу. Поняття публічної персони.
5. Висвітлення приватного життя публічних осіб.

Тема 7. Журналістський етикет.

1. Історичне походження і суть етикетних правил.
2. Види етикету (вербальний, кінетичний, соматичний, мімічний, предметно-речовий; загальний, професійний; офіційний, неофіційний).
3. Офіційний та неофіційний етикет журналіста як вид професійного етикету: етикет вітання, знайомства, ділової розмови, етикетні правила інтерв'ю, прес-конференції, фуршету тощо.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Змістовий модуль 1. Професійні принципи, норми журналістської етики: теорія і практика												
Тема 1. Журналістська етика як специфічна галузь професійної етики	7	2	1			4	8					8
Тема 2. Джерела журналістської етики	7	2	1			4	8	1	1			6
Тема 3. Журналістська мораль та етика	10	2	2			6	10	1	1			8
Підсумкове заняття. Контрольна робота	2		2									
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6			14	26	2	2			22
Змістовий модуль 2. Професійний журналістський етикет. Регулювання порушень етичних вимог у ЗМІ												
Тема 4. Етичні цінності й етичні норми журналіста	8	2	2			4	9	1				8
Тема 5. Інформаційні права журналіста	8	2	2			4	9	1				8
Тема 6. Висвітлення приватного життя. Етика полеміки й критики в ЗМІ. Етика реклами в ЗМІ	10	2	2			4	10	1	1			8
Тема 7. Журналістський етикет	10	2	2			4	6	1	1			4
Підсумкове заняття	2		2									
Разом за змістовим модулем 2	34	8	10			16	34	4	2			28
Підсумковий контроль (іспит)	30					30						30
Усього годин	90	14	16			60	90	6	4			80

7. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Журналістська етика як специфічна галузь професійної етики.	2

	Журналістська етика в системі наук. Виникнення журналістської етики. Джерела журналістської етики. Перші документи з журналістської етики. Українські документи з журналістської етики журналіста.	
2	Журналістська мораль та етика. Гострі моральні проблеми в ЗМІ (дифамація, компромат, жорстокість, насильство, скандал, «джинса», чорний піар, ксенофобія, втручання в приватне життя).	2
3	Етичні цінності і етичні норми журналіста. Службові обов'язки та заборони журналіста.	2
4	Контрольна робота	2
5	Інформаційні права журналіста. Інформація з обмеженим доступом. Акредитація та інформаційний запит як форми доступу журналіста до інформації..	2
6	Висвітлення приватного життя. Етика полеміки й критики в ЗМІ. Етичні принципи реклами в ЗМІ. Інформація про особу. Поняття публічної особи. Висвітлення приватного життя публічних осіб.	2
7	Журналістський етикет. Офіційний та неофіційний етикет журналіста як вид професійного етикету: етикет вітання, знайомства, ділової розмови; етикет журналіста під час інтерв'ю, прес-конференції, телефонного спілкування тощо.	2
8	Підсумкове заняття	2
Разом		16

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми самостійної роботи	Кількість годин
1.	Мета, функції професійної моралі журналіста.	1
2.	Право на свободу думки і слова	1
3.	Поняття та функції гуманізму в журналістиці.	1
4.	Місце людини в журналістському творі.	1
5.	Кримінальний захист права українських журналістів на професійну діяльність.	1
6.	Правова основа захисту честі і гідності людини.	2
7.	Журналіст і суспільна безпека.	2
8.	Юридичне визначення понять «дифамація», «наклеп», «образа»	2
9.	Термін «оціночне судження»: виникнення, застосування на практиці	2
10.	Висвітлення надзвичайних ситуацій і виняткових випадків.	2
11.	Модель морального спілкування, або так звана Поттєрова скринька	2
12.	Стосунки журналіста зі своїм джерелом інформації.	2
13.	Поняття полеміки в ЗМІ, її види.	2
14.	Поняття критики в ЗМІ.	2
15.	Захист честі, гідності, ділової репутації в межах цивільного процесу.	2
16.	Види етикету: вербальний, кінетичний, соматичний, мімічний	2
17.	Види етикету: предметно-речовий; загальний, професійний.	2
18.	Етикетні правила для журналіста-мовця	1
19.	Етикетні правила для журналіста-слухача	1
20.	Етикет журналіста під час інтерв'ю	1
21.	Етикет журналіста під час прес-конференції	1
22.	Етикет журналіста під час телефонного спілкування	1
Разом		34

Індивідуальне завдання - огляд фахової періодики та складання тез.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика: підручник / Іванов В.Ф., Сердюк В. Є. – К.: Вища шк., 2007. – 237 с.
2. Кузнецова О.Д. Журналістська етика та етикет: монографія /О.Д. Кузнецова. □ Львів: Світ, 1998. □ 412 с.
3. Кузнецова О. Д. Професійна етика журналіста: посібник / О.Д.Кузнецова. □ Львів: ПАІС, 2007 □ 246 с.
4. Правовые и этические нормы в журналистике / сост. Е. П. Прохоров. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 231 с.
5. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навч. посіб. / Т. О. Приступенко. – К.: Знання, 2011. – 351 с.
6. Хлистун Г. Ю. Етика засобів масової інформації в сучасних політичних умовах: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.03 / Хлистун Ганна Юріївна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – К., 2005. – 20 с.
7. Ширченко Я. І. Журналістська етика: проблеми і концепції (світовий та вітчизняний досвід): автореф. дис... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.01 / Ширченко Ярослава Іванівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. – К., 2008. – 16 с.
8. Іванов В. Ф., Штурхецький С. В. Практикум із журналістської етики: Навч. видання / В. Ф. Іванов. – Рівне, 2012, – 320 с.

Допоміжна

1. Авраамов Д. С. Профессиональная этика журналиста: учебник / Д. С. Авраамов. □ М.: Изд-во Моск. ун-та, 2008. □ С. 3-18.
2. Анисимов С. Ф. О крайней необходимости этического образования студентов в университете / С.Ф. Анисимов // Вестн. Моск. ун-та. □ Сер. Филос. □ 1996. □ № 2. □ С. 67-68.
3. Блен Б. Этические аспекты журналистики / Б.Блен // Междунар. жизнь. □ 1993. □ № 10. □ С. 42–47.
4. Гор У. Органы саморегулирования // Путеводитель по саморегулированию СМИ: все вопросы и ответы / Под ред. А. Улен, Дж. Смита. □ Вена: [б.изд.], 2008. □ С. 37-50.
5. До дискусії про журналістську етику: збірник статей / За ред. І. О. Чемериса, Н. Л. Лігачової, Б. І. Глухівського. □ К.: ІЕСП „Республіка”, 2002.
6. Лазутина Г. В. Профессиональная этика журналиста: учебник / Лазутина Г.В. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 240 с.
7. Міжнародна федерація журналістів. Принципи доступу до інформації // Посібник з питань свободи вираження. □ К.: [б.в.], 1999. □ С. 217-218.
8. Свобода вираження поглядів та свобода ЗМІ за міжнародним законодавством // Посібник з питань свободи вираження. □ К.: [б.в.], 1999. □ С. 9-23.
9. Харасті М. Положительные стороны саморегулирования СМИ // Путеводитель по саморегулированию СМИ: все вопросы и ответы / Под ред. А. Улен, Дж. Смита. □ Вена: [б.изд.], 2008. □ С. 9-23.
10. Хлистун Г.Ю. Система саморегулювання преси в європейському регіоні // Публіцистика і політика // Зб. наук. пр. Вип. 3. – К.: Київ. ун-т ім. Т. Шевченка, Інститут журналістики, 2002. – С. 74-83.

10. Документи з журналістської етики

1. Декларація принципів поведінки журналістів, прийнята на II всесвітньому Конгресі Міжнародної федерації журналістів (Бордо, 25-28 квітня 1954 р.), зі змінами, внесеними XVIII всесвітнім Конгресом МФЖ (Хельсінгфор, 2-6 червня 1986 р.).
2. Міжнародні принципи професійної етики в журналістиці, прийняті на IV Консультативній зустрічі міжнародних і регіональних професійних журналістських організацій під егідою ЮНЕСКО (Париж-Прага, 1983 р.).
3. Кодекс професійної етики українського журналіста, прийнятий на X з'їзді Національної спілки журналістів України (квітень 2002 року).
4. Етичний кодекс українського журналіста, ухвалений на з'їзді журналістів-підписантів кодексу (24 квітня 2004 р.).
5. Кодекс етики українського журналіста (2013 р.)
6. Зasadничі принципи функціонування Ради німецької преси. Публіцистичні принципи (Кодекс преси).
7. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі (витяги).

8. Інформаційні ресурси

1. [www.gumer.info /bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_.php)
2. <http://www.lib.ua-ru.net/inode/40135.html>.
3. www.mediakrytyka.info/drukovani/merzheva-etyka-zhurnalistiv.html